EQUIP - DIET KASARAGOD

SSLC EXAMINATION – 2023

SANSKRIT

TIME : 90 mts. Maximum Score : 40

सूचनाः सश्रद्धं पठत।
आदौ १५ निमेषाः समाश्वाससमयः।
प्रश्नानाम् अङ्कानुसारं उत्तराणि लेखनीयानि।

PART 1

A 1– 6 अधोदत्तान् प्रश्नान् पठित्वा चतुर्णाम् उत्तराणि लिखत। **4 X I = 4**

1 धनानामुत्तमं किम् ? (दाक्ष्यम् , श्रुतम् , आरोग्यम् , सुखम्)

2 अव्यक्तपुष्पः कः ? (वृक्षः , वनस्पतिः , ओषधिः , वीरुत्)

3 'अत्रसत्' इत्यत्र लकारः कः ? (लट् , लङ् , लोट् , लिट्)

4 'शङ्करदिग्विजयम्' कस्मिन् काव्यविभागे अन्तर्भवति? (महाकाव्ये, स्तोत्रकाव्ये, खण्डकाव्ये,चम्पूकाव्ये)

5 किस्तुभागवतस्य कर्ता कः ? (कालिदासः , माघः , पि सी देवस्या , श्रीहर्षः)

6 वाजस्रवसा अनुष्ठितः यागः कः ? (अश्वमेधः , विश्वजित् , सोमयागः , राजसूयः)

B 7– 9 अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **3 x 1 = 3**

तयोः + एकः = तयोरेकः ।

7 .... + ... = बालयोरेकः ।

सुराणाम् अधिपः = सुराधिपः ।

8 ....= नराधिपः ।

प्रदत्तात् वाक्यात् सम्बोधनारूपं चित्वा लिखत ।

9 मातः ! मह्यं क्षीरं यच्छ ।

PART 2

A 10 श्लोकं पठित्वा गद्यक्रमं लिखत । **1 X 2 = 2**

एवं वादिनि देवर्षौ
पार्श्वे पितुरधोमुखी ।
लीलाकमलपत्राणि
गणयामास पार्वती ॥

देवर्षौ एवं .... पार्वती .... पार्श्वे .... लीलाकमलपत्राणि .... ।

B 11 – 12 कस्यापि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत । **1 X 2 = 2**

उदाहरणानुसारं वाक्यं परिवर्त्य लिखत ।

वृक्षे अनेकानि फलानि सन्ति । कानिचित् उपयोगशून्यानि भवन्ति ।

यद्यपि वृक्षे अनेकानि फलानि सन्ति तथापि कानिचित् उपयोगशून्यानि भवन्ति ।

11. वृष्टिः अस्ति । बालः छत्रं न नयति ।

12. सुखदुःखयोः कर्ता आत्मा एव इत्यर्थकं सुभाषितं चित्वा लिखत ।

a. धन्यानामुत्तमं दाक्ष्यं
धनानामुत्तमं श्रुतम् ।
लाभानां श्रेष्ठमारोग्यं
सुखानां तुष्टिरुत्तमा ॥

b. आत्मानमेव मन्येत
कर्तारं सुखदुःखयोः ।
तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं
प्रतिपद्येत न त्रसेत् ।।

PART 3

13– 16 अधोदत्तप्रश्नेषु त्रयाणाम् उत्तराणि लिखत । **3X 3 = 9**

13 .

लट्	लङ्	लोट्
भवति	....	भवतु
....	अपठत्	पठतु
करोति	अकरोत्	......

14 प्रदत्तात् वाक्यात् क्त्वान्त – ल्यवन्त – तुमुन्नन्त अव्ययपदानि चित्वा लिखत ।

माता आपणं गत्वा वस्तूनि स्वीकृत्य गृहं गन्तुं वाहनम् आरुरोह ।

15 समानार्थक पदानि स्वीकृत्य यथोचितं योजयत।

वटुः	वासवः ।
इन्द्रः	तृप्तिः ।
तुष्टिः	ब्रह्मचारी ।

16 उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत ।

कर्ता	**कृतिः**	**स्त्रीकथापात्रम्**
श्रीहर्षः	....	दमयन्ती
....	शिशुपालवधम्	भटपत्नी
कालिदासः	रघुवंशम्	....

17 अधोलिखितस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत । **1 X 3 = 3**

कोष्ठकात् सस्य प्रभेदान् विविच्य लिखत ।

(उदुम्बरः, आम्रः, कर्कटी)

वृक्षः –

वीरुत् –

वनस्पतिः –

PART 4

18 – 20 द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत । **2X4= 8**

A I8 कोष्ठकात् शतृ –शानच् पदानि चित्वा लिखत ।

(पठन्, नुद्यमानः, गच्छन्, वन्दमानः)

शतृ –

शानच् –

19 सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत ।

नाम – स्वामि विवेकानन्दः

जन्म – १८६३ जनुवरि 12

बाल्यनाम – नरेन्द्र:

पितरौ – विश्वनाथदत्तः भुवनेश्वरीदेवी

गुरु: – श्रीरामकृष्णपरमहंसः

समाधिः – १९०२ जुलाई 4

20 सूचनानसारं वृक्षप्रभेदान् अधिकृत्य लिखत |

सस्यानि प्रमुखतया .... विभक्तानि । .... ,......... ,वीरुत् ,......... इति । अव्यक्तपुष्पः .... । .... वृक्षाः। .... वनस्पतयः। कूश्माण्डादयःवीरुदः । व्रीह्यादयः .... ।

B 21 – 22 कस्यापि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत। **1x4= 4**

21 श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत।

वाच्यस्त्वया मद्वचनात्स राजा
वह्नौ विशुद्धामपि यत्समक्षम्।
मां लोकवादश्रवणादहासीः
श्रुतस्य किं तत्सदृशं कुलस्य ।।

1. श्लोके परामृष्टः राजा कः?
2. श्लोकात् क्रियापदं चित्वा लिखत।
3. श्लोके अक्ष्णोः समीपं इत्यर्थकं पदं किम्?
4. *वाच्यस्त्वया* – पदच्छेदं लिखत।

22 . खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत।

भारतीय दर्शनेषु अन्यतमं भवति योगदर्शनम्। योगदर्शनस्य आचार्यः भवति पतञ्जलिमहर्षिः। तेन विरचितः ग्रन्थ: भवति योगसूत्रम्। महाभाष्यं नाम व्याकरणग्रन्थः आपि तेनैव विराचितः। योगसूत्रे चत्वारः अध्यायाः सन्ति। तत्र षण्णवत्युत्तरशतं सूत्राणि विद्यन्ते । स्थिरसुखमासनं इति आस्ति योगसूत्रे आसनस्य निर्वचनम्।

1. योगदर्शनस्य आचार्यः कः ?
2. पतञ्जलिना विरचितः व्याकरणग्रन्थ: कः?
3. योगसूत्रे काति सूत्राणि सन्ति?
4. आसनस्य निर्वचनं किम्?

PART 5

23 – 24 कस्यापि एकस्य प्रश्नस्य उत्तरं लिखत। **1 X 5 = 5**

प्रादेशिकभाषायां लिखत।

A) अद्वैतसिद्धान्तस्य स्थापकः भवति शङ्कराचार्यः। केरले कालटि ग्रामे तस्य जन्म अभूत्। शिवगुरुः आर्याम्बा च तस्य पितरौ। अद्वैतसिद्धान्तस्य प्रचारणाय भारतस्य चतुर्षु भागेषु चत्वारि मठानि स्थापितवान्। तेषु दक्षिणभारतस्थं मठं शृङ्गेर्यां वर्तते ।

B) केरलस्य राजधानी भवति तिरुवनन्तपुरम्। अस्य पौराणिकं नाम स्यानन्दूरपुरम् इति आसीत्। मार्त्ताण्डवर्म्मा महाराज: एतत् नगरं राजधानीं च कृतवान् । केरलसर्वकलाशाला, नियमसभामन्दिरं, विक्रमसाराभाई बहिराकाशकेन्द्रम्, पुरावास्तुप्रदर्शनशाला इत्यादय: प्रमुखा: संस्था: अत्र वर्तन्ते । वेली, शङ्खुमुखं, कोवलं, पोन्मुटि इत्यादय: विनोदसञ्चारकेन्द्राणि अपि तत्र वर्त्तन्ते ।

EQUIP - DIET KASARAGOD

SSLC EXAMINATION – 2023

SANSKRIT

Answer Key

1 श्रुतम्

2 वनस्पतिः

3 लङ्

4 महाकाव्ये

5 पि सी देवस्या

6 विश्वजित्

7 बालयोः+एकः

8 नराणाम् अधिपः

9 मातः !

10 देवर्षौ एवं वादिनि पार्वती पितुः पार्श्वे अधोमुखी लीलाकमलपत्राणि गणयामास।

11 यद्यपि वृष्टिः अस्ति तथापि बालः छत्रं न नयति ।

12 आत्मानमेव मन्येत

कर्तारं सुखदःखयोः ।

तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं

प्रतिपद्येत न त्रसेत् ।।

13

लट्	**लङ्**	**लोट्**
भवति	अभवत्	भवतु
पठति	अपठत्	पठतु
करोति	अकरोत्	करोतु

14

क्वान्तं -	गत्वा
ल्यबन्तं -	स्वीकृत्य
तुमुन्नन्तं -	गन्तुं

15

वटुः -	ब्रह्मचारी
इन्द्रः -	वासवः
तुष्टिः -	तृप्तिः

16	श्रीहर्षः	नैषधीयचशितम्	दमयन्ती
	माघः	शिशुपालवधम्	भटपत्नी
	कालिदासः	रघुवंशम्	सीता

17	वृक्षः -	आम्रः
	वीरुत् -	कर्कटी
	वनस्पतिः -	उदुम्बरः

18	शतृ -	पठन् , गच्छन्
	शानच् -	वन्दमानः, नुद्यमानः।

19 स्वामी विवेकानन्दः १८६३ जनुवरि मासस्य द्वादशे दिनाङ्के जातः। तस्य पितरौ श्वनाथदत्तः भुवनेश्वरी देवी च। बाल्ये तस्य नाम नरेन्द्र इति आसीत्। सः श्रीरामकृष्ण परमहंसस्य शिष्यः आसीत्। १९०१ तमे वर्षे जुलाई मासस्य चतुर्थे दिनाङ्के स्वमी विवेकानन्दः समाधिं प्राप।

20 सस्यानि प्रमुखतया चतुर्धा विभक्तानि। वृक्षः, वनस्पतिः, वीरुत् , ओषधिः च। अव्यक्तपुष्पः वनस्पतिः। आम्रजम्ब्वादयः वृक्षाः। पनसोदुम्बरादयः वनस्पतयः। कूश्माण्डादयः वीरुधः। व्रीह्यादयः ओषधयः।

21
1 श्रीरामः ।
2 अहासीः ।
3 समक्षम् ।
4 वाच्यः + त्वया ।

22.
1 पतञ्जलिः ।
2 महाभाष्यम् ।
3 षण्णवत्युत्तर शतम् ।
4 स्थिरसुखमासनम् ।

23 & 24 आशयमवगम्य लेखनस्य कृते पञ्च अङ्काः ।